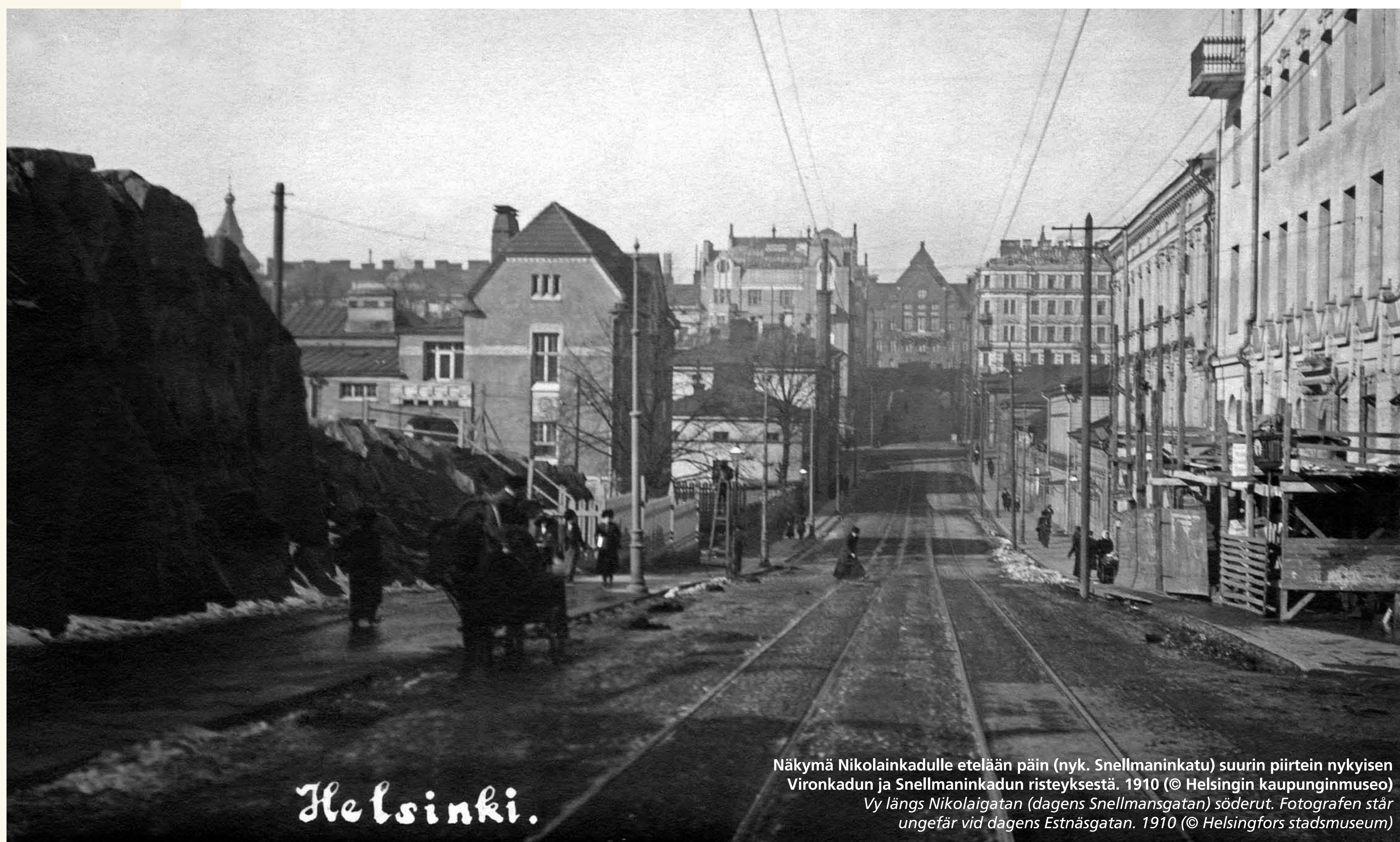

Kruununhaka Kronohagen

Näkymä Nikolainkadulle etelään päin (nyk. Snellmaninkatu) suurin piirtein nykyisen Vironkadun ja Snellmaninkadun risteyksestä. 1910 (© Helsingin kaupunginmuseo)
Vy längs Nikolaigatan (dagens Snellmansgatan) söderut. Fotografen står ungefär vid dagens Estnäsgratan. 1910 (© Helsingfors stadsmuseum)

Kruunun hevosten haasta Kruununhaaksi

Kruununhaka–Kronohagen tuli kaupunginosan nimeksi 1800-luvulla. Ruotsinkielinen nimi Kronohagen oli ollut käytössä ainakin 1750-luvulta lähtien. Se syntyi spontaanisti armeijan hevosten laidunmaan nimeksi.

Kruununhaassa ovat Helsingin vanhimmat viralliset ja edelleen käytössä olevat kadunnimet Unioninkatu–Unionsgatan ja Liisankatu–Elisabetsgatan. Nimet Unionsgatan ja Elisabetsgatan annettiin vuonna 1819 keisari Aleksanteri I:n Helsingin-vierailun yhteydessä. Vähän myöhemmin ne saivat suomenkieliset nimet. Elisabetinkatu eli Liisankatu on nimetty Aleksanteri I:n puolison, keisarinna Elisabetin mukaan.

Kronans hästars hage blev Kronohagen

Kronohagen–Kruununhaka fastslogs som stadsdelsnamn på 1800-talet men det svenska namnet hade varit i bruk åtminstone sedan 1750-talet. Det föddes spontant som namn på den mark som arméns hästar betade på.

De äldsta officiella gatunamnen i Helsingfors som fortfarande används är Unionsgatan och Elisabetsgatan i Kronohagen. Namnen gavs i samband med kejsar Alexander I:s besök i Helsingfors år 1819. Gatorna fick finska namn något senare. Elisabetsgatan är namngiven efter Alexander I:s maka, kejsarinnan Elisabet.

Maurinkatu. Liisanpuistikko oikealla. Signe Brander 1907 (© Helsingin kaupunginmuseo)
Mauritzgatan. Elisabetsskvären till höger. Signe Brander 1907 (© Helsingfors stadsmuseum)

Sofiankatu. Vasemmalla Kahvila Malta, taustalla Tuomiokirkko.
R. Roos 1930 (© Helsingin kaupunginmuseo)
Sofiegatan. Caféet Malta till vänster, domkyrkan i bakgrunden.
R. Roos 1930 (© Helsingfors stadsmuseum)

Mariankatu. Signe Brander 1907 (© Helsingin kaupunginmuseo)
Mariegatan. Signe Brander 1907 (© Helsingfors stadsmuseum)

Foto. Signe Brander
Helsingfors. 1907.

Muistonimiä Kruununhaassa

Memorialnamn i Kronohagen

Nuorisoa ylittämässä Liisankatua Meritullinkadun kulmassa. Simo Rista 1969 (© Helsingin kaupunginmuseo)
Ungdomar korsar Elisabetsgatan i hörnet av Sjötullsgatan. Simo Rista 1969 (© Helsingfors stadsmuseum)

Kruununhaassa on runsaasti muistonimiä eli nimiä, jotka on annettu tietoisesti jonkun kunniaksi tai muistoksi. Kadunnimet Helenankatu, Kristianinkatu, Mariankatu ja Sofiankatu ovat 1800-luvulta. Nikolainkadun nimi muutettiin Snellmaninkaduksi 1928.

Asiakirjoihin ei aina ole jäänyt merkintää, ketä kadunnimellä on haluttu muistaa. Nimestä Katariinankatu–Katrinegatan (Catharine Gatan 1820) on päätelty, että nimen aiheena on joko Venäjän keisarinna Katariina II tai kadunnimiä antamassa olleen valtioneuvos J. A. Ehrenströmin äiti tai puoliso, joiden molempien jälkimmäinen etunimi oli Catharina.

Nimiä voidaan antaa myös tapahtumien muistoksi. Monissa Suomen kaupungeissa on esimerkiksi Rauhankatu. Helsingissä nimi Rauhankatu–Fredsgatan on annettu vuonna 1809 solmitun Haminan rauhan muistoksi myöhemmin 1800-luvulla. Nimiä on annettu myös yritysten ja yhdistysten mukaan. Esimerkiksi Kirjatyöntekijäncätkä–Bokarbetaregatan (1945) on nimetty kadun varrella sijaitsevan yhdistyksen toimitalon mukaan.

I Kronohagen finns det rikligt med memorialnamn, dvs. namn som getts för att ära någon. Gatunamnen Helenegatan, Kristiansgatan, Mariegatan och Sofiegatan kom till redan på 1800-talet. Namnet Nikolaigatan ändrades till Snellmansgatan 1928.

Det har inte alltid dokumenterats vem man har velat komma ihåg med memorialnamnen. Katrinegatan (Catharine Gatan 1820) kan ha fått sitt namn efter den ryska kejsarinnan Katarina II. Den kan också ha namngivits efter statsrådet J. A. Ehrenströms maka eller mor (båda bar namnet Catharina som andranamn). Ehrenström var med och namngav gatorna.

Gator kan också få namn efter händelser. I många finländska städer finns till exempel en gata med namnet Fredsgatan. I Helsingfors gavs namnet Fredsgatan på 1800-talet till minne av freden i Fredrikshamn år 1809. Också föreningar och företag har utgjort motiv för gatunamn. Bokarbetaregatan (1945) har fått sitt namn för att Helsingfors bokarbetarförenings verksamhetshus ligger vid gatan.

Viaporin kapina. Venäläistä jalkaväkeä Mariankadun ja Aleksanterinkadun kulmassa 31.7.1906. (© Helsingin kaupunginmuseo)
Upproret på Sveaborg. Ryskt manskap i hörnet av Mariegatan och Alexandersgatan 31.7.1906. (© Helsingfors stadsmuseum)

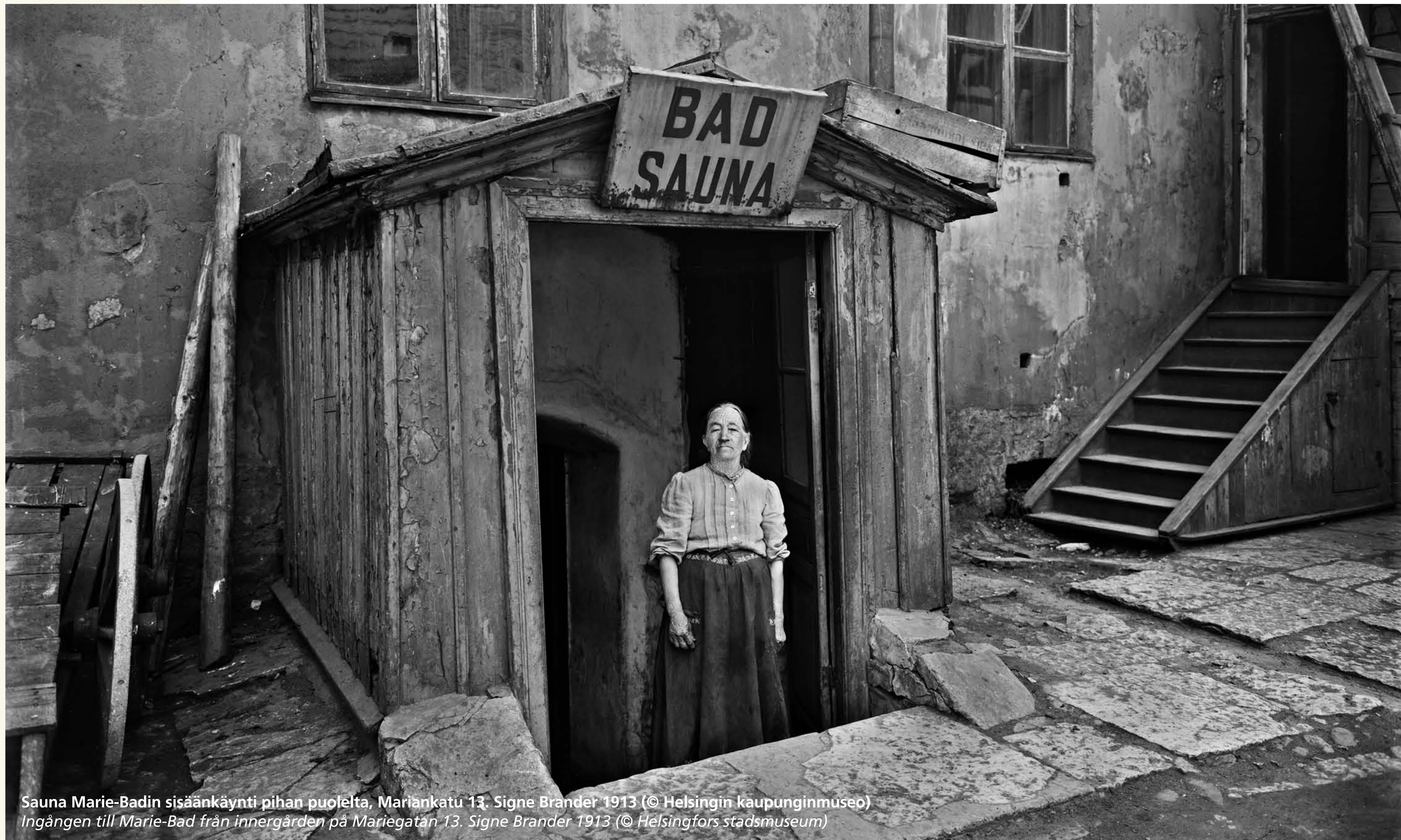
Oikokatu 1. - Nikolainkatu (Snellmaninkatu) 27. Taustalla Oikokatu 7, Sedmigradskyn pientenlastenkoulu. Signe Brander 1907 (© Helsingin kaupunginmuseo)
I hörnet av Gengatan 1 och Nikolaigatan (Snellmansgatan) 27. I bakgrunden Sedmigradskys småbarnsskola på Gengatan 7. Signe Brander 1907 (© Helsingfors stadsmuseum)

Foto. Signe Brander
Helsingfors. 1907.

Kortteleissa tapahtuu

Det händer i kvarteren

Sauna Marie-Badin sisäänkäynti pihan puolelta, Mariäkatu 13. Signe Brander 1913 (© Helsingin kaupunginmuseo)
Inngången till Marie-Bad från innergården på Mariägatan 13. Signe Brander 1913 (© Helsingfors stadsmuseum)

Katujen rajoittamille tonttialueille vahvistettiin numerot ja nimet vuoden 1820 palojärjestyksessä. Kortteleiden nimiin valittiin aiheet eläin- ja kasvikunnasta. Korttelinimistön kulta-aikaa elettiin 1800-loppupuolella, jolloin kortteleiden nimet tunnettiin paremmin kuin katuosoitteet.

Töölöön ja Pitkäsillan pohjoispuolelle korttelien nimeäminen ei ehtinyt ulottua, sillä 1890-luvulta lähtien kortteille ei enää ole annettu nimiä.

1900-luvun lopulla korttelinimet nousivat uudelleen näkyviin, kun hauska tavalla vanhahtavat nimet innostivat uudenlaiseen markkinointiin ja alueellisen identiteetin luomiseen. 2010-luvulla syntyy jälleen uusiakin korttelinimiä rakenteilla olevalle Kalasataman alueelle Sörnäisiin.

I brandordningen av år 1820 fick alla kvarter både namn och nummer. Namnen valdes från växt- och djurriket. Under kvartersnamnens blomstringsperiod i slutet av 1800-talet var kvarteren mer kända än gatuadresserna.

På 1890-talet slutade man namnge kvarter. Eftersom Tölö och områdena norr om Långa bron bebyggdes senare förekom denna typ av namngivning inte där.

I slutet av 1900-talet lyftes kvartersnamnen upp på nytt när de trendigt gammalmodiga namnen användes inom marknadsföringen och som identitetskapare för olika områden. När Fiskehamnen i Sörnäs byggs ut under 2010-talet kommer också nya kvartersnamn att komma till.

Lastenpäivät 11.5.1924. Osanottaja Ritarihuoneen portailla. (© Helsingin kaupunginmuseo)
Barnens dag 11.5.1924. Deltagare på Riddarhusets trappa. (© Helsingfors stadsmuseum)

Näköala Liisankatu 29 - Unioninkatu 39:n katolta etelälounaaseen Kaisaniemenkadulle. Constantin Grünberg 1937-1938 (© Helsingin kaupunginmuseo)
Vy över Kajsaniemigatan i riktning sydsydväst. Fotografen står på ett hustak i korsningen av Elisabetsgatan och Unionsgatan. Constantin Grünberg 1937-1938 (© Helsingfors stadsmuseum)

Postinkantajat lähdössä kierrokselle pääpostikonttorin luota Nikolainkadun (nyk. Snellmaninkadun) ja Kirkkokadun kulmassa. Signe Brander 1909 (© Helsingin kaupunginmuseo)
Postiljoner utanför huvudposten i korsningen mellan Nikolaigatan (Snellmansgatan) och Kyrkogatan. Signe Brander 1909 (© Helsingfors stadsmuseum)

Foto Signe Brander
Helsingfors 1909